

PRILAGODITVE POUKA:

OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI V ŠOLI

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji *Otrok in družina*, februar 2008)

V prejšnji številki smo si podrobneje pogledali katerih oblik pomoči so lahko deležni naši otroci in mladostniki tekom izobraževanja. Sedaj pa bomo nekaj več pozornosti namenili prilagajanju, ki je bistvo dobre inkluzije.

Najprej se bomo malce pomudili pri samem izrazoslovju, saj se besedi integracija in inkluzija v vsakodnevnih pogovorih vse prepogosto zamenja ali celo enači. Integracija pomeni, da se učenec s posebnimi potrebami vključi v redno obliko izobraževanja, vendar se mora prilagajati obstoječim normam, načinom in metodam neke šole. Inkluzija pa pomeni, da se šolsko okolje, načini in metode prilagodijo posamezniku s posebnimi potrebami. Če si predstavljamo slepega, gluhega ali gibalno oviranega učenca zgolj v integrativni osnovni šoli, smo si lahko kaj hitro na jasnem, da bo imel z izobraževanjem težave, da bo stalno deležen neuspehov, ki bodo še najbolj vidno vplivali na njegovo samopodobo.

Ne glede na oblike pomoči, ki jih je učenec deležen in na individualne obravnave mnogih šolskih in izvenšolskih strokovnjakov, je najbolj pomembna situacija, ki poteka med poukom, ko je ta učenec enakovreden član razreda, brez asistenta ali specialnega pedagoga. Velika večina otrok s posebnimi potrebami, ki je upravičena do mnogih prilagoditev (glede na ZUOPP), pa v obdobju mladostništva pred sošolci ne želi izstopati. Ne želijo si večjih listov (o čemer bomo še govorili), podaljšanega časa, individualnega preverjanja znanja in še in še bi lahko naštevali. Bolj pravilo kot izjema je, da so posamezniki s posebnimi potrebami v rednih izobraževalnih ustanovah osamljeni, socialno izolirani in žal stigmatizirani. Vse te prilagoditve pa v obdobju mladostništva v resnici med njimi in sošolci predstavljajo še večjo global. Ne bomo govorili, kako ne

prilagajamo vsebin otrokom s posebnimi potrebami, temveč kako izpeljemo prilagoditve, da se vsi v razredu počutijo dobro.

Sedmi člen ZUOPP-a pravi, da se otrokom s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje lahko prilagodi organizacija, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka ter zagotovi dodatna strokovna pomoč.

Kaj vse spada pod organizacijo, načine preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka? Odgovor na to vprašanje je VSE, kar se dogaja med poukom. Ker so prilagoditve različne in se nanašajo vedno na dotičnega učenca, je težko razpravljati o tem, kaj so dobre prilagoditve. Nekaj kar deluje pri otroku z disleksijo, niti slučajno ne bo delovalo pri otroku z ADHD motnjo. Prav tako niti dva učenca z disleksijo nista enaka, zato tudi zanju niso nujno dobre enake prilagoditve. Dobre prilagoditve so tiste, ki učencu s posebnimi potrebami omogočajo kvalitetno sprejemanje in utrjevanje snovi, izkustveno učenje in predvsem dokazovanje osvojenega znanja. Za to pa potrebujemo znanje o otrokovi motnji, poznavanje učnega programa in otrokovih močnih področij.

Organizacija dela zajema metode poučevanja, načine podajanja snovi (glede na sprejemni kanal), načine utrjevanja, obliko delovnih listov, otrokov urnik, razporeditev stolov po učilnici, kvaliteto svetlobe,...

Pri preverjanju uporabimo večji razmik med vrsticami, namesto praznega prostora naredimo črte za zapis odgovora, drugo obliko črk (posebej priporočljiva je pisava Comic Sans), povečan format nalog, dodaten karirast list za stranske račune, otroku podaljšamo čas pisanja, vprašanje mu glasno preberemo, omogočimo mu pisanje testa v kabinetu. Če je boljši pri ustnem preverjanju znanja, damo večjo težo tako pridobljeni

oceni. Če se težko zbere in je impulziven, mu test razrežemo na podenote in mu podajamo nove naloge, ko konča prejšnje. Z dogovorjeno barvo mu označimo naloge, ki naj jih reši najprej.

Glede časovne razporeditve smo posebej pozorni na urnik, če gre za gibalno oviranega učenca, ki se ne more enako hitro seliti iz prostora v prostor. Če ima otrok izrazito dobre in slabe dneve, njegovo znanje preverimo na dober dan. Nekateri učenci bolje odgovarjajo v zgodnjih jutranjih urah, drugi pa se takrat sploh še ne prebudijo. Ko načrtujemo kontrolno nalogo, smo pozorni na to, da ni ravno na dan, ko je ta predmet zadnjo uro na urniku. In še in še bi se dalo naštevati.

Pa se raje spet vrnimo nazaj k mladostnikom, ki ne želijo vsega tega prilagajanja. Mislim prilagajanja, ki jih zaznamuje navzven. Metode, ki so zelo uspešne za otroke s posebnimi potrebami, delujejo zelo dobro tudi na vseh ostalih učencih. Če učitelj spremeni nekaj malenkosti, ki bodo v prid otroku s posebnimi potrebami, deležni pa jih bodo vsi sošolci, tega ne bo opazil nihče. Večjo pisavo, bolj pregledne, sistematične in »prijazne« delovne liste ali kontrolne naloge bodo zagotovo sprejeli vsi. Enako pomembna kot šolska uspešnost je tudi socialna sprejetost, na katero nikakor ne smemo pozabiti in je »povoziti« z mnogimi prilagoditvami. Če imate pa še vedno pomisleke, kakšne prilagoditve potrebuje vaš otrok, se za uro ali dve usedite za mizo z njim in ga budno spremljajte pri delu. Vse najbolj uspešne prilagoditve vedno izvirajo iz otroka samega.